

Színek tudatos alkalmazása a lakberendezésben és a bútorgyártásban

SZÍNT VALLUNK!

Tóth Norbert

Egy-egy alkalmazott szín nem feltétlenül csak önmagában, hanem az egymással való kölcsönhatásukkal érik el a végleges hatást – tartja a lakberendezés egyik íratlan szabálya. Tervezőként, gyártóként a színek tudatos választásával nem csak színes bútorélményt adunk megrendelőinknek: olyan térrendezési koncepciót tudunk általa kínálni, amiben ösztönösen jól érzik majd magukat.

A színtan és ezen belül színekör a lakberendezés egyik alapvető ismeretéhez tartozik, melynek ki-

emelkedő jelentőséget adhatunk a tervezés/bútorgyártás során is. A színek tudatos használatával ugyanis élettani és pszichés hatásokat is teremthetünk.

SZÍN

A látható fény prizmán keresztül hét színre bontható. Ezek (a legrövidebb hullámhosszú színtől kezdve): az ibolya, az indigókék, a türkiz (kékeszöld), a zöld, a sárga, a narancssárga és a vörös. Jelen cikkben nem térünk

ki a látható fény alapszíneire és ezen színek – úgynevezett hozzáadó vagy addiktív – keverékeire. Itt ugyanis tisztán csak fényhatások érvényesülnek az alapszínek és a kevert színek esetében is, ezért minél több színt keverünk össze, annál világosabb lesz a kevert szín. (A fények teljes kombinációjából színtelen fehér fény áll elő.) Vizsgálatunk csupán az úgynevezett festékszínek (pigmentek) szerinti alapszíneket és azok – kivonó vagy

Tervezettséget kíván a színek egymás mellé helyezése

Elsődleges, másodlagos és harmadlagos színek a színekörben

SZABÁLYOS SZÍN HangzATOK

A síkidomok csúcsainál található a szabályos színhangzatok

szubtraktív – keverékeit tárgyalja, azaz, amikor a fény már egy tárgyról visszaverődve ad számunkra szín-ingeret vagy színészlelet. Ugyanis különbséget kell tennünk a színinger és színészlelet között. A színinger (színes fényinger) a tudatunktól és látásunktól független természeti jelenség. A színészlelet a színinger által, az emberi látás és a tudat által létrehozott változata a színes jelenségeknek. Magyarán, egy szín (a fény adott hullámhossza) függ attól is, hogy azt az észlelő adott fizikai, érzelmi, lelki állapotában milyennek látja.

SZÍNKÖR

A színekör 12 színt tartalmaz, 3 elsődleges, 3 másodlagos, valamint 6 harmadlagos árnyalattal:

- elsődleges színek a vörös, a kék és a sárga;
- a másodlagos színeket két-két elsődleges szín összekeverésével kapjuk. Ezek: a narancs (sárga + vörös), a lila (vörös + kék) és a zöld (sárga + kék);
- harmadlagos színek egy elsődleges és egy másodlagos szín keveréséből állíthatók elő (pl. kék + zöld = kékeszöld).

Nyilvánvalóan ez egy leképezett színekínálat, hiszen a színek száma végtelen az egymásba való folytonos

átmenet miatt. A 12 szín viszont megadja a „sarokköveket”, amelyekből kiindulva közelíteni tudunk egy adott valós színhez.

- Telt színek: a színekör tiszta színei (tónusai), melyekhez sem fehér, sem fekete szín nincs hozzákeverve.
- Kevert színek: a tiszta színek keverékei.
- Kevert színek derített árnyalatai: adott szín + fehér (valamilyen mértékben).
- Kevert színek tompított árnyalatai: adott szín + fekete (valamilyen mértékben).
- Kevert színeket kapunk akkor is, ha a tiszta színekhez szürkét adunk, vagy a kiegészítő (komplementer) színpárokat egymással összekeverjük.

A színekör pszichés hatásait tekintve két félkörre bontható: a meleg árnyalatok aktívak (sárga, narancs, vörös, bíbor), a nyugtató, de hideg érzetet adó színek passzívak (zöld, kék, türkiz, ibolya). A színekör megmutatja azt is, hogy mely színek egymás kiegészítői, illetve melyek az ellentétes színek. Ezek a színsémák.

SZÍNSÉMÁK

Abban segítenek, hogy a különböző színes részletek sokkal inkább kiegészítsék egymást, minthogy a kaotikusság érzését keltsék.

Szabályos színhangzatok. Szín-harmóniát, illetve harmonikus színkompozíciót adnak azok a színek, amelyek a 12 osztatú színekörben egy egyenlő oldalú háromszöggel, egy négyzettel, egy egyenlő szárú háromszöggel vagy egy téglalappal összekapcsolhatóak. Ezek az alakzatok elforgathatók a színekörön belül, ami szintén harmonikus kompozíciókat eredményez.

Kiegészítő (komplementer) színséma. A színekör ellenpontjain alapuló, egymással szemköztí színeket párosító séma (pl. sárga-ibolya, vörös-zöld), amelyek egymás mellé helyezve túlzó, vibráló hatást

Kiegészítő színek és árnyalataik

keltének. Csak mértékkel érdemes alkalmazni. A semleges színek alkalmazása is nyugtatólag hat az ilyen intenzív térben.

Analog színséma. A színek egymás mellé eső három (maximum négy) szín kompozíciója (pl. sárga-sárgásnarancs-narancs-vörösesnarancs). Ezek a kombinációk harmonikus és természetes hangulatot árasztanak, mivel nem ellentétei egymásnak. Ugyanakkor a megfelelő arányok itt is fontosak. A lakberendezők általában a 60–30–10 arányt szokták javasolni. Ekkor a 60% az elsődleges árnyalat, a 30% másodlagos szín a dominánsat egészíti ki, míg a 10% harmadlagos szín a másodlagos színt.

SZÍNMRÉRÉS

A szín objektív meghatározására vagy annak ellenőrzésére színmérőt, szakkifejezéssel élve spektrofotométert alkalmaznak. Ezek az eszközök a DIN EN ISO 9000 standard alapján mérik a színtónust 0–90° között és a fényességet (gloss) általában 60°-os szög alatt. A gyártók kínálatában ma már találhatunk színhelyes OLED-kijelzővel ellátott, zsebben hordható kiviteket is, sőt, egyes eszközökkel – internetes kapcsolaton keresztül – a saját

Spektrofotométerrel színt azonosíthatunk, ellenőrizhetünk, továbbá színeltérést mérhetünk

AZ EGYES SZÍNEK ÉLETTANI ÉS PSZICHÉS HATÁSAI

Fehér. Frissességet és tisztaságot áraszt magából, kellemes és otthonos hangulattal töltheti meg a teret. Kiváló alapszín lehet bármilyen térben, akár a bútorok, akár a fal/padló színének választjuk. A modern, skandináv és country stílusban berendezett lakások kedvelt színe. A túl sok fehér steril benyomást alakíthat ki.

Sárga. Serkenti az agyműködést és a gondolkodást, élénkítő hatása van (dolgozószoba), erősíti az önbizalmat. A napsugarat idézi fel bennünk, ezért jó hangulatot kelt, elűzi a fáradtságot. Falak színének alkalmazásánál tágítja a teret. Zöldes árnyalatában nyugtatólag hat.

Narancs, narancssárga. Kedvezően befolyásolja az emésztőszervi működéseket és csökkenti az anyagcsere zavarait. Életvidámságot sugall, jókedvre derít, boldogságérzetet kelt.

Vörös. Megemeli a vérnyomást és a légzésszámot. Cselekvésre ösztönző, figyelemfelkeltő szín. Melegséget, sőt, túlfűtöttséget,

szexualitást sugároz. Ne alkalmazzuk olyan helyiségekben, ahol a pihenés és a nyugalom elérése a cél! Inkább kiegészítő színeként érdemes használni, pl. az arannyal.

Kék. Tisztaságot, frissességet sugall. Nyugtató szín, csökkenti a vérnyomást, jó hatással van az alvásra. Tértágító hatású.

Zöld. Nyugtat, pihentet, ellazít, csökkenti a vérnyomást, a harmónia érzését adja. A béke és a természet színe. Világosabb árnyalatai tágítják, a sötétebbek szűkítik a teret.

Barna. Mivel a föld színe, stabilitást, biztonságot és megnyugvást áraszt magából. Sötét színe nagy mennyiségben komorságot sugallhat, valamint „öreges” hatást is kelthet, ezért mindenképpen vidám, élénk színeket tegyünk mellé.

Szürke. Passzivitás mind pszichikailag, mind optikailag.

Fekete. A fehérrel alkalmazva elegáns és egyedi, de nagy mennyiségben túl rideg és tárgyilagos tud lenni.

színreferencia-adatbázisunkhoz is kapcsolódhatunk egy-egy szín összehasonlítása érdekében.

A színekkel foglalkozó elméleteknek számtalan változata van. Aki a forrást szeretné kutatni, annak Johann Wolfgang von Goethe 1810-ben kiadott Színtan című munkáját érdemes alapul venni. ■

Goethe Színtan című könyve a Digitális Tankönyvtárból

Forrás:

www.lakbermagazin.hu
www.gyongysziget.hu

Képek

yliteippaus.fi
www.houzz.com
www.xmeditor.hu
www.gyongysziget.hu
www.lookstudio.net
www.colorlite.de